

Ugyanaz, újra

A színházi újrajátszásnak néha különleges oka van. Olykor az esztétika, olykor a nosztalgia. Vagy valami más. Nem a mindig időszerű klasszikusokról beszélek, akiket csak az előadás tehet időszerűtlenné, hanem az eltűnt színház nyomában visszakeresett darabokról, előadásokról.

Krúdy Gyula mint színpadi szerző nem klasszikus. Saját kezűleg írt egyetlen darabját, *A vörös postakocsi* – prózájából vett szövegintarziákkal – harmincöt éve, posztumusz állította színpadra Kapás Dezső az akkor épp másként nevezett Vígszínházban. Az emlékezet szépít: az előadás nem volt jó. Korán jött. A kor színpada, amely túl lapos lett volna Wyspiańskihoz vagy Giraudoux-hoz is, nem bírta el a költői-szürreális Krúdyt. Ki lehet próbálni még egyszer. Van Vígszínház, van benne Kapás-nosztalgia, van Radnóti Zsuzsa, aki akkor is, most is jeles részt vállalt a szöveg színpadra segítésében. De Krúdy most sem működik. Akkor korán, most későn jött. Akkor Kolozsvári Grandpierre Emil megírta, hogy a színészek nem tudják, mi fán terem az úri modor. Ma végképp nem. Krúdy ma nem lehet más, mint vízió az eltűnt időről. Látomás a romlásról, amelynek csak egy része a Krúdy-szöveg.

A rendező Tordy Géza jót akart. Nosztalgiából átmentette a régi előadás két főszereplőjét, Tahi Tóth Lászlót és Halász Juditot; utóbbira érvényes, amit K. G. E. írt a kuplerosné egykori alakítójáról, Bulla Elmáról, hogy „úgy játssza Steinné szerepét, igazi unalommal és affektált könnyedséggel, mintha mással sem foglalkozott volna életében”. Az is jó, hogy Tordy törekszik valami sötét, az összeomlás és kiürülés felé mutató látomásosságra – a dizlettervező Menczel Róbert jóvoltából. Van néhány szép, kietlen kép, amit a színészeknek kellene kitölteniük. Vagy be. Alvinczi (Lukács Sándor) és Rezeda (Kamarás Iván) több lehetne mint egy mogorva és egy negédes ember; azt pedig belülről is (úgy értem, a színházon belül) látni kellene, hogy az Esztellát játszó Danis Lídiával mi történik (vagy mi nem). Rendben van a Vallai Péter alakította Unghonberky úr kulináris monológja, Pindroch Csaba udvarmesterré fölfokozott, jelszerű inasi gőgje, Pápai Erika Montmorency kisasszonyának élvetőség-szülizációja, csakhogy az eltűnt idő színpadi értelemben meg-megáll körülöttük. Holott erős hullámokkal örvénylenie kellene.

★